ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЦЕНТР ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою ДВНЗ
«Ужгородський національний університет»
Протокол № 11 від 22 грудня 2022 р.
Голова Вченої ради, ректор

проф. Володимир СМОЛАНКА

Програма
підвищення кваліфікації практичних психологів і соціальних педагогів

Ужгород - 2022

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Потреби докорінного, системного реформування системи освіти в Україні, інтеграції національної системи освіти у світовий європейський простір, підвищення конкурентноздатності закладів освіти в умовах ринкової системи освіти, формування професійної компетентності практичного психолога і соціального педагога для реалізації основних завдань модернізації системи освіти, впровадження новітніх досягнень світової та вітчизняної науки, передового досвіду в організацію освітнього процесу сучасного закладу освіти вимагає оновлення змісту та форм підвищення кваліфікації педагогічних кадрів.

Програма підвищення кваліфікації практичного психолога і соціального педагога закладу освіти розроблена на основі компетентнісного підходу з урахуванням принципів цілісності, системності, технологічності та варіативності, подана у взаємозв'язку цільового, змістового, технологічного та контрольно-аналітичного компонентів.

Загальні положення

Програма підвищення кваліфікації (далі – Програма) практичного психолога і соціального педагога закладу освіти розроблена на основі компетентнісного підходу з урахуванням принципів цілісності, системності, технологічності та варіативності, подана у взаємозв'язку цільового, змістового, технологічного та контрольно-аналітичного компонентів, відповідно до державної політики в галузі освіти, стратегій підвищення якості освіти.

Актуальність:

Зміст Програми, зокрема цілісний і системний добір модулів і тем, ураховує особливості професійної діяльності практичних психологів і соціальних педагогів і визначається: вимогами суспільства знань щодо забезпечення закладів освіти висококваліфікованими фахівцями; основними напрямами державної політики у галузі освіти; Національною рамкою кваліфікації, освітніми та професійними стандартами, вимогами щодо компетентностей практичного психолога і соціального педагога закладу освіти.

Програма передбачає оновлення знань практичних психологів і соціальних педагогів освітнього законодавства, набуття навичок саморегуляції, професійного саморозвитку, організації освітнього процесу, мотивації до інноваційної діяльності.

Програма підвищення кваліфікації практичних психологів і соціальних педагогів розроблена на виконання ст. 18 та ст. 59 Закону України «Про освіту», Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України №800 від 21 серпня 2019 р., на основі "Типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти" (наказ МОНУ № 904 від 12.10.2022), а також:

- Закону України «Про освіту»;
- Закону України «Про дошкільну освіту»;

- Закону України «Про повну загальну середню освіту»;
- Закону України «Про вищу освіту»;
- Закону України «Про фахову передвищу освіту»;
- Закону України «Про позашкільну освіту»;
- Закону України «Про професійну (професійно-технічну) освіту»;
- Закону України «Про соціальні послуги»;
- Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»;
- Закону України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю»;
- Закону України «Про охорону дитинства»;
- Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти;
- Професійного стандарту «Практичний психолог закладу освіти» (наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства від 24.11.2020 № 2425);
- Стратегії національно-патріотичного виховання на 2020-2025 роки (Постанова КМУ від 09.10.2020 №932);
- Концепції громадянської освіти в Україні (Постанова КМУ від 03.10.2018 №710-р);
- Постанови Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників»;
- Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі» від 22 серпня 2018 р. № 658;
- Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про спеціальну школу та Положення про навчально-реабілітаційний центр» від 6 березня 2019 р. № 221;
- Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр» від 12 липня 2017 р. № 545;
- Постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання створення ресурсних центрів підтримки інклюзивної освіти та інклюзивно-ресурсних центрів» від 22 серпня 2018 р. № 617;
- Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами» від 14 лютого 2017 р. № 88;
- Концепції загальної середньої освіти (12-річна школа);
- Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року» від 27 грудня 2017 р. № 1018-р;
- Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року» від 14 грудня 2016 р. № 988-р;

- Наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України» від 22.05.2018 № 509, зареєстрований в Міністерстві освіти і науки України 31 липня 2018 р. за № 885/32337;
- Наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти» від 16.07.2018 № 776;
- Наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників із іншими органами та службами» від 02.10.2018 № 1047;
- Наказу Міністерства освіти і науки України «Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти» від 28.12.2019 № 1646, зареєстрований в Міністерстві юстиції України від 03 лютого 2020 р. № 111/34394;
- Наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладах освіти» від 26.02.2020 № 293;
- Наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти» від 08.06.2018 № 609;
- Положення про атестацію педагогічних працівників (наказ МОН України від 09.09.2022 р. № 805)

Метою підвищення кваліфікації є вдосконалення професійної компетентності практичного психолога і соціального педагога закладу освіти на основі нових концептуальних підходів до змісту, форм і методів професійної діяльності у сучасній школі й упровадження інноваційних технологій у діяльність закладу освіти.

Цільова група: практичні психологи і соціальні педагоги закладів освіти різних форм власності.

Обсяг програми: 30 год (1 кредит ЄКТС)

Форма реалізації Програми: – денна/дистанційна/змішана форма.

Графік навчального процесу: одна сесія 30 годин (упродовж тижня, по шість годин щоденно з можливістю подальшої підтримки практичних психологів і соціальних педагогів через дистанційне навчання за планом програми.

Строки реалізації Програми: упродовж тижня (5 робочих днів).

Кількість слухачів у групі: 40 осіб.

Вимоги до рівня осіб, що можуть опановувати програму: практичні психологи і соціальні педагоги закладів освіти, які працюють на посаді і здобули освітній рівень бакалавра, спеціаліста, магістра тощо.

Вартість освітніх послуг: на договірних умовах.

Місце реалізації Програми: Навчально-науковий центр підвищення кваліфікації ДВНЗ «Ужгородський національний університет» та за місцем

знаходження замовника. Якщо підвищення кваліфікації відбувається за місцем замовника то проводиться організація трансферу за кошти замовника.

Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації.За результатами опанування програми особи, які пройшли повне навчання отримують свідоцтво, в якому зазначається змістові напрями навчального плану освітньої програми та обсяг навчальних годин, яке дозволяє здійснювати професійну діяльність у закладі загальної середньої освіти за посадою «практичний психолог і соціальний педагог» упродовж кожного року, підвищувати кваліфікаційний рівень відповідно Положення про атестацію педагогічних працівників (наказ МОН України від 09.09.2022 р. № 805)

Розробники програми: Навчально-науковий центр підвищення кваліфікації ДВНЗ "УжНУ"

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Програма передбачає розв'язання таких завдань:

− формування готовності практичних психологів і соціальних педагогів закладів освіти до реалізації стратегічних цілей розвитку освіти, національної системи освіти XXI століття, інтеграції у світовий освітній простір;

− систематизація та поглиблення соціально-гуманітарних, професійно-фахових знань про сутність, специфіку, орієнтири реалізації основних напрямів модернізації освітньої діяльності;

− готовність до психологічного забезпечення освітнього процесу відповідно до цілей та завдань освітньої діяльності, сприяння всебічному особистісному і соціальному розвитку його учасників та захист їх психічного здоров'я і соціального благополуччя;

− модернізація професійного потенціалу як системного показника готовності до інноваційної діяльності, трансформації найновіших досягнень психології в практику роботи практичних психологів і соціальних педагогів;

− опанування нових інтелектуальних психологічних, педагогічних та інформаційних технологій, необхідних для впровадження якісних змін у освітній процес;

− формування навичок самостійного і критичного мислення, системного аналізу власних досягнень;

− формування вмінь здійснювати інтегровану практико-теоретичну професійну діяльність, що сприятиме формуванню нового освітнього простору.

Навчальний план за денною формою навчання розрахований на 30 годин (1 кредит) та складається з п'яти модулів:

Модуль 1. Соціально-гуманітарний (4 год / 0,1 кредита);

Модуль 2. Професійний (6 год / 0,2 кредита);

Модуль 3. Фаховий (16 год / 0,5 кредита);

Модуль 4. Організаційно-контрольний (2 год / 0,1 кредита);

Модуль 5. Самостійної роботи (2 год / 0,1 кредита).

Соціально-гуманітарна й професійна підготовка розвиває творче мислення практичних психологів і соціальних педагогів, підвищує рівень соціально-політичних, філософських, соціологічних і психолого-педагогічних знань, сприяє вдосконаленню володіння науковим категорійним та понятійним апаратом сучасної психологічної і педагогічної науки.

Слухачі мають змогу отримати уявлення про освіту як соціальний інститут, шляхи розвитку громадянських компетентностей особистості, тенденції патріотичного виховання в умовах суспільних змін.

Фахова підготовка сприяє розвитку системи професійних компетентностей практичних психологів і соціальних педагогів щодо сутності і застосування ефективних осітніх технологій, забезпечується проведенням лекційних, семінарських, практичних занять, тренінгів, змістовне наповнення яких відповідає сучасним досягненням освіти і науки.

Фаховий модуль структурно складається з розділів:

− предметно-наукова підготовка;

- методична підготовка;
- спецкурси;
- практика.

Тематика предметно-наукової підготовки максимально співвідноситься з модернізацією професійного потенціалу як системного показника готовності до інноваційної діяльності, трансформації найновіших досягнень науки в практику роботи і передбачає опанування учителями хімії застосування інноваційних форм та методів роботи.

Методична підготовка спрямована на розвиток компетентностей практичних психологів і соціальних педагогів у сфері інноваційних освітніх технологій, формування в слухачів навичок застосування теоретичних знань у практичній діяльності; ознайомлення з новими методиками й дослідженнями, що стосуються проблем дитячого розвитку та навчання.

Навчальним планом курсів підвищення кваліфікації передбачено *проведення спецкурсів*, які є логічним продовженням і доповненням найактуальніших проблем, що розглядаються в розділах із предметно-наукової й методичної підготовки практичних психологів і соціальних педагогів. Загалом підготовка за фахом забезпечує розвиток професійних комптентностей, формування вміння аналізувати, планувати й узагальнювати власний досвід педагогічної діяльності, вирішувати психолого-педагогічні питання.

Загалом підготовка за фахом забезпечує формування вміння здійснювати психологічну діагностику, корекційну роботу. консультування батьків і вчителів, проводити психологічну освіту, брати участь у батьківських зборах, у наборі першокласників, психологічну профілактику тощо.

Соціально-гуманітарний, професійний та фаховий модулі, крім інваріантної, включають варіативну складову, у якій розглядаються питання загальноєвропейської інтеграції освітнього простору України, організації сучасних психологічних досліджень, розвитку медіакомпетентності практичного психолога і соціального педагога в умовах реформування освіти, формування стресостійкості як важливої складової успішної особистості, застосування web-сервісів в освітньому процесі.

Усі модулі в поєднанні визначають зміст професійної компетентності практичних психологів і соціальних педагогів.

Перелік компетентностей, розвиток яких передбачає зміст модулів програми курсів підвищення кваліфікації кучителів хімії відповідно до Професійного стандарту «Практичний психолог закладу освіти»:

Загальні компетентності

ЗК.01 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
ЗК.02 Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності
ЗК.03 Здатність використовуватисучасні інформаційно-комунікаційні технології під час професійної діяльності, в тому числі для організації дистанційної роботи
ЗК.04 Здатність до професійного розвитку та навчання
ЗК.05 Здатність планувати та управляти власним робочим часом
ЗК.06 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації
ЗК.07 Здатність бути критичним і самокритичним

ЗК.08 Здатність приймати обґрунтовані рішення
ЗК.09 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, проведення досліджень на відповідному рівні
ЗК.10 Здатність до генерування та реалізації нових ідей (креативність), до самопрезентації та результатів своєї професійної діяльності; здатність до керування власним життям і кар`єрою
ЗК.11 Здатність налагоджувати ефективну міжособистісну комунікацію, спілкуватись з представниками інших професійних груп різного рівня
ЗК.12 Здатність виявляти, визначати та виробляти варіанти вирішення проблем
ЗК.13 Здатність до створення команди однодумців, прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов‘язків
ЗК.14 Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні
ЗК.16 Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), доброчесності, соціальної відповідальності, поваги до різноманітності та мультикультурності
ЗК.18 Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети
ЗК.19 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, протидіяти її дискримінації

Професійні компетентності:

А Здійснення психологічної профілактики

А 1 Здатність визначати та прогнозувати напрями і завдання (цільову аудиторію та потреби) психологічної профілактики
А 2 Здатність планувати, організовувати та визначати ключові показники ефективності психологічної профілактики відповідно до визначених потреб та цільової аудиторії
А 3 Здатність обирати та практично застосовувати інструменти (методи, методики, процедури), форми та змістовне наповнення відповідно до визначених потреб та цільової аудиторії для здійснення психологічної профілактики
А 4 Здатність оцінити ефективність психологічної профілактики відповідно до визначених потреб та показників ефективності

Б Здійснення психологічної просвіти

Б 1 Здатність визначати та прогнозувати напрями (цільову аудиторію та потреби)і завдання психологічної просвіти
Б 2Здатність планувати, організовувати та визначати ключові показники ефективності психологічної просвіти відповідно до визначених потреб та цільової аудиторії
Б 3 Здатність обирати та практично застосовувати інструменти (методи, методики, процедури), форми та змістовне наповнення відповідно до визначених потреб та цільової групи для здійснення психологічної просвіти
Б 4 Здатність оцінити ефективність психологічної просвіти відповідно до визначених потреб та показників ефективності

В Надання психологічної допомоги

В 1 Здатність визначати структуру, зміст, види, форми та методи психологічної допомоги відповідно до запиту та/або виявленої потреби в такій допомозі

В 2 Здатність планувати та організовувати процедуру психодіагностичного обстеження (скринінг) відповідно до визначених потреб та цільової аудиторії
В 3 Здатність обирати та практично застосовувати ефективні валідні, стандартизовані та науково-перевірені методи і методики психодіагностики (скринінгу) відповідно до визначених потреб та цільової аудиторії
В 4 Здатність інтерпретувати результати психодіагностики, формувати рекомендації, робити висновки та прогнози
В 5 Здатність планувати, реалізовувати та визначати ефективність психологічного консультування в залежності від потреб та цільової аудиторії
В 6 Здатність визначати потребу в психологічному супроводі та підтримці, планувати, реалізовувати та визначати ефективність відповідно до визначених потреб та цільової аудиторії
В 7 Здатність визначати потребу, планувати, реалізовувати та визначати ефективність психорозвивальної діяльності

Г Професійний розвиток і самоосвіта

Г 1 Здатність до самооцінювання власної професійної діяльності та визначення індивідуальних потреб у професійному розвитку та самоосвіті
Г 2 Здатність планувати та реалізовувати індивідуальний професійний розвиток та самоосвіту відповідно до визначених потреб
Г 3 Здатність використовувати супервізію та інтервізію як інструмент власної професійної підтримки та розвитку

Ґ Участь у організації освітньої діяльності та роботі з підтримки та розвитку психологічно безпечного освітнього середовища

Ґ 1 Здатність виконувати власні професійні обов’язки, передбачені законодавством для організації освітньої діяльності та роботі з підтримки та розвитку психологічно безпечного освітнього середовища
Ґ 2 Здатність планувати, реалізовувати та інтерпретувати результати моніторингових досліджень щодо психологічної безпеки освітнього середовища
Ґ 3 Здатність готувати пропозиції (стратегічні цілі, завдання, заходи) до стратегії (політики) розвитку закладу (установи) освіти та плану заходів з її реалізації щодо створення, розвитку та підтримки психологічно безпечного освітнього середовища
Ґ 4 Здатність встановлювати, підтримувати необхідні професійні контакти, працювати в команді з профільними фахівцями у сфері охорони здоров'я, соціального захисту, охорони правопорядку та іншими зацікавленими сторонами щодо виконання трудових функцій

Д Здійснення організаційнометодичної роботи під час виконання трудових функцій

Д 1 Здатність до самоорганізації, планування та підготовки здійснення трудових функцій, ведення звітної документації

Усі модулі в поєднанні визначають зміст професійної компетентності практичних психологів і соціальних педагогів. Модулі освітньої програми включають інваріантну та варіативну складові, в яких визначено обов’язкові вимоги до професійної компетентності учителя хімії закладу освіти.

Очікувані результати підвищення кваліфікації передбачають набуття таких умінь і навичок:

Знання і розуміння

- сучасних тенденцій розвитку освіти взагалі, загальної середньої освіти;
- інноваційних освітніх методик й технологій, активне їх використання та поширення у професійному середовищі;
- соціально-правових основ, законодавчих актів у сфері загальної середньої освіти;
- психолого-фізіологічних особливостей дітей різного віку;
- основних механізмів функціонування і реалізації компетентнісної парадигми навчання;
- способів реалізації інтеграційного підходу в навчанні;
- концепції інклюзивної освіти.

Розвинені вміння

- здатність до рефлексії;
- проєктувати безпечне, безбар'єрне, здорове, розвивальне, інклюзивне, культуромовне освітньо-розвивальне середовище з використанням здоровязбережувальної та проєктувальної компетентностей;
- роботи з літературою, включаючи періодичні видання, щоб відслідковувати нові досягнення науки, поглиблювати свої теоретичні знання, знайомитися з новими методиками;
- діагностувати освітній процес і складати індивідуальні освітні маршрути для становлення дитини як особистості, громадянина, новатора;
- здатність установлювати контакт з учнями (вихованцями), батьками, колегами по роботі;
- вміти налагоджувати партнерську взаємодію з різними інституціями, які працюють в інтересах дітей.

Диспозиції (цінності, ставлення)

- дитиноцентризм, цінність особистості;
- готовність до змін, гнучкість, постійний професійний розвиток;
- відданість ідеї щодо значущої участі в освітньому процесі усіх здобувачів загальної середньої освіти;
- просування демократичних цінностей (повага до багатоманітності, право вибору, формування спільноти, полікультурність);
- рефлексія власної професійної практики;
- бажання розвивати власну професійну компетентність.

Форми реалізації освітньої програми

Форма реалізації: Навчальні заняття за програмою курсу проводяться – засобами лекційного викладу матеріалу (тематична лекція, інструктивна лекція, інтерактивна лекція з елементами панельної дискусії, лекція-презентація, проблемна лекція, лекція-дискусія, лекція-прес-конференція, лекція з елементами практичного заняття), практичних занять (тренінгів, майстер-класів, моделювання

освітньої діяльності, круглих столів, дискусій, тренувальних вправ, авторських студій, самостійної роботи у вигляді моніторингу та оцінки результатів пропонованих освітніх змін, тестів).

Самостійна робота слухачів передбачає завдання, спрямовані на вивчення нормативно-правових актів та інструктивно-методичних листів, актуальних питань щодо організації освітнього процесу в закладі освіти.

У Програмі передбачається підготовка й захист підсумкової роботи (випускна робота, творчий проєкт) з питань предметно-наукової та методичної підготовки за фахом.

На етапі завершення навчання за Програмою слухачі складають підсумковий тест, який складається з 30 тестових завдань, одне тестове завдання оцінюється в 1 бал. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники – 30 балів. Прохідний бал – 20 балів.

Учасники, які успішно склали тест та виконали підсумкову роботу отримують свідоцтво про підвищення кваліфікації практичного психолога і соціального педагога.

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
Програми підвищення кваліфікації практичного психолога і соціального педагога (1 кредит, 30 годин)

№ з/п	Напрямок	Розподіл годин				
		кредити	Усього (годин)	Лекції	Практичні заняття.	Тематич .дискусії
І.	**СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ МОДУЛЬ**	**0,1**	**4**	**2**	**2**	
	Інваріантна частина		**4**	**2**	**2**	
	Варіативна частина					
ІІ.	**ПРОФЕСІЙНИЙ МОДУЛЬ** Формування та розвиток професійної компетентності	**0,2**	**6**	**2**	**4**	-
	Інваріантна частина		**6**	**2**	**4**	
	Варіативна частина		**2**		**2**	
ІІІ	**ФАХОВИЙ МОДУЛЬ**	**0,5**	**16**	**4**	**10**	**2**
	Інваріантна частина		**16**	**4**	**10**	**2**
3.1.	**Предметно-наукова підготовка**		**2**	**2**	-	
3.2.	**Методична підготовка**		**12**	**2**	**8**	**2**
	3.2.1. Концептуальні засади реалізації Державного стандарту загальної середньої освіти України		4	2		2
	3.2.2. Створення безпечного та інклюзивного освітнього середовища, особливості інклюзивного навчання в ЗЗСО		4		4	
	3.2.3.Використання інформаційно-комунікаційних, цифрових технологій в освітньому процесіі.		4	-	4	
3.3.	**Спецкурси**		**2**		**2**	
	Варіативна частина		**4**		**4**	
IV	**ОРГАНІЗАЦІЙНО-КОНТРОЛЬНИЙ МОДУЛЬ.**	**0,1**	**2**		**2**	
V.	**МОДУЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ**	**0,1**	**2**	-	-	-
	УСЬОГО:	**1**	**30**	**8**	**18**	**2**